

Samen Werken aan Welzijn

Beleidsvisie 2020-2022

Stichting Welzijnswerk Hoogeveen

Voorwoord

Voor u ligt de beleidsvisie 2020 – 2022 van de Stichting Welzijnswerk Hoogeveen. Fijn dat u hiervoor belangstelling heeft. Deze visie geeft in hoofdlijnen het beleid en keuzes weer voor de komende jaren. Op basis van onze visie worden verdere concrete keuzes gemaakt. Deze keuzes maken wij niet alleen. De SWW is in het sociale domein een belangrijke partner van de gemeente Hoogeveen en deze geeft ieder jaar door het verlenen van een subsidiebeschikking ook richting aan de keuzes die worden gemaakt.

Deze visie is tot stand gekomen na gesprekken met onze sociaal werkers, mensen in en buiten het werkveld, de Raad van Toezicht en de Hoogeveense politiek. We hebben allemaal een belang en verwachtingen bij een stevige en brede basis infrastructuur op het gebied van welzijn. Daar werken we met z'n allen elke dag aan. Dat dit vaak lastig en weerbarstig is, merken wij ook elke dag. De wereld is tenslotte niet perfect en zal dit waarschijnlijk ook nooit worden. Dit besef is misschien wel de belangrijkste waarde van goed welzijnswerk, samen met het besef dat het welzijnswerk er niet is om zaken weer 'heelbaar' te maken. Onze opdracht is vooral om het proberen leefbaarder te maken en te houden.

Met deze beleidsvisie houden we met name onszelf een spiegel voor. We denken dat we de inwoners van de gemeente Hoogeveen beter ondersteunen bij welzijnsvraagstukken als we uitblinken in de werkwijze zoals we deze hier schetsen. Hierbij hebben wij een groot vertrouwen dat dit onze medewerkers en vrijwilligers ook daadwerkelijk gaat lukken.

Dit document is tot stand gebracht in een tijd dat er nog geen sprake was van Corona, laat staan Coronacrisis. Inmiddels weten we beter en realiseren ons dat de gevolgen groot en voor een deel ook blijvend zullen zijn voor en in onze samenleving. De kern van dit document blijft naar ons oordeel echter fier overeind staan. Wel zullen wij in de concrete uitwerking van deze visie ons ernstig rekenschap geven van deze nieuwe werkelijkheid en de gevolgen daarvan voor het welzijnswerk.

Johan Bosman,
directeur/bestuurder SWW
april 2020

Inleiding

Als SWW zetten we ons als sociaal werkers samen met de vele vrijwilligers in voor het welzijn van de inwoners van de gemeente Hoogeveen. De opgedane kennis en ervaringen, signalen en ontwikkelingen zijn meegenomen in deze visie.

We zijn ons er ook bewust van dat de wereld steeds meer met elkaar in verbinding staat. Als sociaal werkers staan we dat ook. We vormen samen met inwoners, vrijwilligers en samenwerkingspartners een groter geheel vanwaar uit we ons werk doen.

De omgeving waarin SWW opereert verandert snel. De maatschappij is voortdurend in beweging en dat zorgt voor grote dynamiek. Denk hierbij aan de decentralisaties en de transformatie in het sociaal domein, maar ook aan technologische en demografische ontwikkelingen. Niet alleen organisaties en hun aanbod veranderen, ook onze klanten doen dat. Er zijn andere vragen en behoeften dan een aantal jaren geleden. Herziening van ons beleid is daarom gewenst. We hebben gekozen voor een nieuwe visie voor de periode van drie jaar. Langer vooruit kijken is lastig omdat de ontwikkelingen elkaar zo snel opvolgen.

Regelmatig spelen vraagstukken binnen onze organisatie, zowel op bestuurlijk niveau, als op de werkvloer. Het gaat om dilemma's, vraagstukken en uitdagingen van praktische aard maar ook op strategisch niveau. Deze hebben te maken met de vraag wie we (willen) zijn, waar we op in zetten en hoe we dat doen, samen met inwoners van de gemeente Hoogeveen. Hoe verhouden we ons tot het gemeentelijk beleid? Welke samenwerkingspartners zijn voor ons belangrijk? Wat is de rol van welzijn in relatie tot zorg en zorgpartijen? Wat is onze schaalgrootte? Welke kansen en uitdagingen liggen er voor welzijn in Hoogeveen en de regio? En hoe verhouden we ons tot de 1^e en 2^e lijn, Wmo en Wlz.

Er wordt in deze beleidsvisie ingegaan op de organisatie zelf en we kijken naar de kenmerken en eigenheid van SWW. Want wie zijn onze klanten? Wat kunnen we voor hen betekenen? Hoe doen we dat? En wat onderscheidt ons van andere organisaties? We leggen de focus ook op de veranderde omgeving waarin SWW opereert om zo in beeld te krijgen met welke factoren we te maken krijgen in ons werk en de ontwikkelingen van de organisatie.

In een aantal inspiratiesessies met mensen in en buiten het werkveld hebben we als organisatie (medewerkers, Beleid en Advies en de Raad van Toezicht) input gekregen voor het verder vormgeven van dit beleidsplan. Ook heeft er een werksessie plaatsgevonden met medewerkers, de OR en de Raad van Toezicht waarin ontwikkelingen besproken zijn en er een analyse is gemaakt van onze sterktes en zwaktes en kansen en bedreigingen. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in deze beleidsvisie.

Onze kijk op Welzijn

Welzijn en sociaal werk zijn brede begrippen en kennen veel definities. In de beschrijvingen (o.a. de Wmo) zijn er geen eenduidige definities van te herkennen. Welzijn en sociaal werk zijn als begrippen lastig te vatten en kunnen daardoor veel verschillende activiteiten en werksoorten herbergen. Het is geen verrassing dat dit gevolgen heeft voor het definiëren en typeren van de maatschappelijke vraagstukken, het formuleren van doelstellingen en gewenste effecten en de vertaling daarvan in een heldere opdracht.

Als organisatie moeten we duidelijk zijn in wat we doen. Daarom geven we in dit deel onze visie weer op het werk van SWW in het huidige tijdsbestek. Daarin spelen ook de doelstellingen van de Wmo, de Participatiewet, de Jeugdwet, Passend Onderwijs etc. een rol omdat we als SWW op deze terreinen acteren.

Samen werken aan Welzijn

SWW ondersteunt haar inwoners in buurten, wijken en dorpen vanuit hun eigen kracht en hun talenten met als doel regie over het eigen leven en een leefbare, sterke samenleving. We zijn een welzijnsorganisatie met een breed scala van welzijnsdiensten. We doen dit laagdrempelig, dicht bij onze inwoners en klanten, onafhankelijk, deskundig, met kennis van de (lokale) samenleving en met inzet van zowel vrijwilligers en professionals.

We zijn er voor iedereen die wil bijdragen aan de Hoogeveense samenleving; aan het welzijn van zichzelf of van een ander. Welzijn is meedoen, het gevoel hebben dat je ertoe doet en een zinvol leven kunt leiden. Niet iedereen heeft evenveel geluk, mogelijkheden en kansen. SWW is er voor iedereen. Voor inwoners die betekenis willen hebben voor een ander en inwoners die wat extra support en ondersteuning kunnen gebruiken, om kansen te versterken en problemen terug te brengen tot oplosbare vraagstukken.

Ons motto is daarom: **'Samen werken aan welzijn'**.

Daarnaast bestaat onze kijk op het welzijnswerk uit een aantal standpunten die mede bepalend zijn voor de manier waarop we invulling geven aan ons werk.

1. *Perspectief*

Een deel van onze inwoners ervaart regelmatig grote of kleine problemen, waar vaak geen oplossing of uitweg voor wordt gevonden. Gevoelens van onmacht en stress maken dat er een mate van daadloosheid ontstaat en dat deze groep inwoners inactief wordt. Een grote opgave van SWW is om ervoor te zorgen dat deze inwoners weer perspectief zien. Een perspectief op een beter leven, een leven met minder grote problemen en minder stress. Het bieden van perspectief draagt er in belangrijke mate toe bij dat inwoners weer actief worden om hun vragen en problemen aan te pakken. Het versterken van de eigen kracht staat hierbij centraal, zodat mensen weer zoveel mogelijk zelf regie over hun leven kunnen nemen.

We zien het bieden van perspectief als een ‘paraplu’. Dit geven we mede vorm door *presentie, participatie en preventie*.

Voor al onze inwoners willen wij *present* zijn en daarbij aansluiten bij de leefwereld en levensloop van mensen. We staan ‘naast’ inwoners die maatschappelijke en sociale problemen ervaren en zijn bereid om zo lang als nodig is betrokken te zijn en ondersteuning te bieden. Afhankelijk van de vragen en behoeftes kan dit zowel iemand uit het eigen sociale netwerk, een vrijwilliger als een professional zijn.

Het welzijnswerk van SWW richt zich erop om zoveel mogelijk inwoners mee te laten doen, te *participeren*. Een groep inwoners staat meer aan de zijlijn en kunnen maar in beperkte mate deelnemen aan de samenleving. Dit komt omdat ze zijn vastgelopen, op vaak meerdere levensgebieden. Het gaat dan bijvoorbeeld om inwoners met financiële problemen, (chronische) gezondheidsklachten of die in een sociaal isolement verkeren. De rol van SWW is om er voor deze inwoners te zijn en samen met hen te zoeken naar mogelijkheden om weer mee te kunnen doen. Dit kan door individuele maar ook door collectieve of groepsgerichte ondersteuning. De nadruk ligt op het ‘samen doen’. De inwoner is zelf verantwoordelijk, SWW biedt daarbij ondersteuning.

Een belangrijke functie van het welzijnswerk is *preventie*. Preventie kent verschillende vormen; individueel en collectief en primaire- (voorkomen dat er iets gebeurt), secundaire- (als iets gebeurt zo snel mogelijk iets doen om erger te voorkomen) en tertiaire (voorkomen dat iets nog eens gebeurt) preventie. De reden om preventief te werken is intrinsiek. We zetten het in omdat we iets willen betekenen voor inwoners. We gaan daarbij uit van de vraag van de samenleving. We kunnen echter niet altijd problemen voorkomen.

2. *Eigen verantwoordelijkheid*

In het kader van de Wmo wordt vaak gesproken over zelfregie, eigen kracht, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Deze begrippen refereren onder andere aan de mate van willen, kunnen en moeten in relatie tot de mogelijkheden die mensen hebben om zelfstandig te leven. Het WRR-rapport ‘Weten is nog geen doen’ stelt dat er verschillende redenen zijn waarom mensen enerzijds wel weten wat de ‘oplossing’ is, maar anderzijds niet overgaan tot actie. Hoe mensen al dan niet overgaan tot handelen ervaren we in onze dagelijkse werkzaamheden. Onze sociaal werkers bieden ondersteuning bij het versterken van de eigen regie van mensen op hun leven en hun omgeving, hun samenredzaamheid en het vergroten van de burgerkracht. Het uitgangspunt daarbij is dat we dit samen met inwoners doen, we nemen het niet over.

3. *De kracht van welzijn*

De laatste tijd heeft er een verschuiving in focus plaatsgevonden; van zorg naar welzijn. Daar vervullen wij als SWW een grote rol in. De Wmo noemt het ‘voorkomen van zorg en het versterken van welzijn’ echter in één zin. We benadrukken dat er een wezenlijk verschil is tussen welzijn en zorg. Movisie drukt het als volgt uit: ‘In de zorgsector staat het individu, of het probleem van het individu centraal. Terwijl welzijn uitgaat van mensen in hun sociale context, met de focus op de

mogelijkheden die mensen en hun netwerk hebben'. Voor ons zijn mensen altijd inwoner, graag vrijwilliger en soms cliënt. Daardoor is er een verschil in het vertrekpunt van handelen tussen de sociaal werker en de zorgverlener. Dat is de kracht van welzijn. Een goede samenwerking met de zorg(partijen) draagt wel bij aan het welbevinden van onze inwoners.

4. Werken aan verbinding

We geloven in de kracht van de samenleving en zien het als onze taak om te werken aan verbindingen. Iedereen maakt onderdeel uit van de gemeenschap en heeft een plek en rol in de sociale omgeving. Door samen te werken aan deze verbindingen dragen we bij aan een beter resultaat. Redenen voor ons om actief samenwerking te zoeken zijn:

- We verbinden mensen, maatschappelijke initiatieven en organisaties. Daarmee zijn we de 'smeerolie' van de samenleving.
- We werken samen met inwoners en vrijwilligers, met de gemeente, het CJG en alle andere relevante partners in welzijn, zorg, wonen, cultuur etc. We zijn een gelijkwaardige partner in samenwerking, die in de samenwerking uitgaat van het optimaal inzetten van elkaars kwaliteiten.
- We geloven erin dat je sterker wordt en betere dienstverlening kunt leveren wanneer je krachten en expertise bundelt in samenwerking met anderen.
- Samenwerking draagt bij aan het vergroten van de eigen kracht van mensen.
- Als welzijn zorgen we voor een basis sociale infrastructuur. Dit doen we door ideeën, krachten en organisaties bij elkaar te brengen en netwerken te ontwikkelen om maatschappelijke vraagstukken in samenhang aan te pakken.

Movisie stelt als eerste stap naar samenwerking een gedeeld beeld te formuleren van wat je wilt bereiken. Onderzoek naar strategische allianties onderschrijft dit. Zij stellen dat gerichte samenwerking flexibiliteit in handelen mogelijk maakt wanneer de samenwerking bewust georganiseerd wordt. Dan weet je wat je met de samenwerking wilt bereiken, spreek je wederzijdse verwachtingen uit, spreek je af wanneer de samenwerking eindigt en evalueer je de samenwerking.

De wereld om ons heen

De toekomst is spannender en dynamischer dan we vaak denken. Onze multiculturele samenleving stabiliseert op circa 17 miljoen mensen en de demografische verschuiving en vergrijzing krijgt flinke impact op onze maatschappij. Onze focus verschuift van welvaart naar welzijn en van ego naar eco. Het afscheid van het industriële tijdperk maakt plaats voor een nieuwe visie op wederzijdse afhankelijkheid en de zelfredzame samenleving. Ongelijkheid is niet langer een groeimarkt en delen is het nieuwe hebben. De VOF Nederland biedt een fascinerende en inspirerende toekomst van de sociale domeinen. Hoe ziet de toekomst van het onderwijs er uit? Is er voldoende werk voor iedereen? Wat betekent een stijging van onze levensverwachting naar 125 jaar voor de zorgsector en onze gezondheid? Hoe vinden we onze weg naar 'geluk' in een radicaal veranderend land?

Ruud Veltenaar, inspirator, filosoof, TED-spreker en trendwatcher

Steeds meer horen en zien we dat de wereld om ons heen verandert en deze veranderingen gaan steeds sneller. Voorbeelden hiervan zijn de digitalisering van de samenleving, de veranderingen in de zorg, innovaties die elkaar snel opvolgen, duurzaamheid, de kracht van sociale media enzovoort. Dit heeft impact op onze (lokale) samenleving en betekent dus ook iets voor ons werk als welzijnsorganisatie.

Trends en ontwikkelingen

We hebben in de voorbereiding op deze beleidsvisie gekeken naar de veranderingen en ontwikkelingen in de samenleving en de consequenties hiervan geprobeerd in te schatten en te begrijpen. Maar ook de manieren waarop wonen, welzijn, zorg, onderwijs en veiligheid georganiseerd zijn, zijn veranderd. Als welzijnsorganisatie en andere maatschappelijke partners zijn we daarin zoekende naar een nieuwe balans in de ondersteuning van onze inwoners en de samenleving. Er gebeurt veel tegelijkertijd en er daar proberen we een adequaat antwoord op te vinden.

Hieronder schetsen we een aantal trends en ontwikkelingen, zowel positief als negatief, die van invloed zijn op ons werk en onze organisatie.

Transities

Nederland zal de komende decennia transformeren naar een nieuwe samenleving waarin de machtsverhoudingen zoals we die nu kennen radicaal zijn omgegooid. Dit is geen idealistisch vergezicht, maar de onontkoombare uitkomst van de kantelperiode waarin Nederland zich nu bevindt. Alle maatschappelijke sectoren waarin niet de mens centraal staat naderen hun houdbaarheidsdatum. Mensen ontwikkelen zelf alternatieven en voeren die uit. Samen vormen zij de beweging van onderop, essentieel voor de transitie naar een beter aangepaste samenleving en economie.

Transitie betekent letterlijk kentering of kanteling. Ontwikkelingen gaan niet lineair maar schoksgewijs, ze gaan soms snel en soms traag, ze bieden lange periodes van evenwicht die verstoord worden door korte periodes van chaos waarin het systeem opgeschud wordt.¹

Veel mensen zijn of komen in beweging, de systemen zijn verstard.

De verandersleutels die de systemen in beweging kunnen krijgen zijn financiële, juridische, institutionele en mentale impulsen. Investerings in digitale en slimme energie infrastructuur, sociale innovatie en onderwijs en arbeidsmarkt zullen vele maatschappelijke baten opleveren.

Verwondering om kleine dingen

Het kon lange tijd niet groot en groots genoeg zijn, om de meest extreme ervaringen mee te maken en bijvoorbeeld naar de andere kant van de wereld af te reizen. Een belangrijke trend in de samenleving is die om het juist weer veel dichterbij huis te zoeken, ook in de dingen waar we normaal gesproken niet zo bij stilstaan. We kijken in toenemende mate en met meer aandacht naar de leefwereld om ons heen. Het hoeft allemaal niet meer zo groots en meeslepend te zijn, juist omdat ook de kleine dingen op een bijzondere manier vaak enorm de moeite waard zijn. Dat is waar steeds meer mensen zich van bewust worden, om zich te verwonderen om de kleine dingen die ze meemaken en die ook te delen met elkaar.

Welvaart door welzijn

We hebben ons lange tijd gericht op de economische ontwikkelingen, door steeds maar meer te produceren en omzetten te verhogen en daardoor de welvaart te laten groeien. Maar er werd nauwelijks gekeken naar de impact van deze groei. De verwachting is dat we de komende jaren aan welvaart zullen moeten inleveren. Een krimpende economie betekent voor een overgrote meerderheid van de Nederlanders dat ze minder geld te besteden hebben dan voorheen. Minder welvaart dus. Geen tweede televisie, geen tweede vakantie, maar wel meer tweedehands.

Is dat erg? Dat hoeft niet. Maar wanneer je je welzijn laat afhangen van de welvaart waarin je leeft, dan kan dat problemen opleveren. Welzijn vergt een gedrag, of eerder een gemoedstoestand waarbij een samenleving zich laat meten door tevredenheid, vriendschappelijkheid of geluksgevoel, en niet door besteedbaar inkomen of financieel vermogen. En dat vergt weer een omslag in ons denken, in ons handelen, en uiteindelijk in onze cultuur. In plaats van nu energie te steken in het streven naar meer welvaart kunnen we beter investeren in ons welzijn. Accepteren dat welvaart niet hoeft te groeien kan het welzijn al bevorderen.

¹ www.janrotmans.nl/transities-en-transitiekunde

Complexiteit van de samenleving

Sociale complexiteit vraagt veel van mensen, zeker als de claims vanuit de samenleving, het beleid en inwoners ook nog eens veeleisender worden. Niet iedereen vindt zijn weg in een wereld waar het aankomt om zichzelf te positioneren en makkelijk te verbinden. Sociale kwetsbaarheid is een sluipend, toenemend probleem van onze tijd. Onze systemen en aanpakken zijn vaak nog teveel gericht op gelijkheid en landelijke aanpakken.²

In april 2017 is de publicatie van de WRR *'Weten is nog geen doen'* uitgebracht waarin aandacht is voor een grote groep mensen in de samenleving die het niet snapt, in ieder geval het niet doen.

Er bestaat een behoorlijk verschil tussen wat van burgers wordt verwacht en wat zij daadwerkelijk aankunnen. De groep voor wie de eisen soms te hoog gegrepen zijn, is niet beperkt tot een kleine groep 'kwetsbaren' zoals mensen met een laag IQ. Ook mensen met een goede opleiding en een goede maatschappelijke positie kunnen in situaties verzeild raken waarin hun redzaamheid ontoereikend is, zeker op momenten dat het leven tegenzit. Dat is niet omdat hun intelligentie of kennis tekortschiet, maar omdat er een beroep wordt gedaan op allerlei andere mentale vermogens, zoals het vermogen om in actie te komen, om het hoofd voldoende koel te houden, en om vast te houden aan goede voornemens.³

De focus op zelfredzaamheid en eigen kracht heeft een keerzijde. De overheid heeft te hoog gespannen verwachtingen ten aanzien van een grote groep mensen in de samenleving.

Leefwereld versus systeemwereld

Nederland kent een voorzieningenstructuur (o.a. hulpverlening, uitkeringen, ondersteuning) die bedoeld is om problemen op te lossen. Er zijn veel wetten, regels en protocollen opgesteld, vaak gekoppeld aan budget, zodat voorzieningen bij de juiste groep mensen terechtkomen. Daarin schuilen voor het welzijnswerk twee knelpunten.

Als eerste levert ons werk een bijdrage aan het welbevinden van mensen en draagt daarmee juist bij aan het voorkomen van problemen. Delft het welzijnswerk daarmee niet het onderspit bij het vaststellen van budgetten als zorg en welzijnswerk uit dezelfde bronnen gefinancierd worden. We zijn blij dat ook onze samenwerkingspartners herkennen en erkennen dat er een grote opgave ligt waarvoor de expertise van het welzijnswerk nodig is.

Ten tweede zien we dat voor een aantal inwoners de toegang tot de systeemwereld te complex wordt. De leefwereld van de mensen lijkt niet het vertrekpunt van handelen in de systeemwereld te zijn. Jan Rotmans geeft het verschil tussen beide werelden treffend weer. De systeemwereld zou ondersteunend moeten zijn aan de leefwereld maar deze zijn steeds verder uit elkaar gegroeid. Waar de systeemwereld

² Omgaan met sociale complexiteit, Hans van Ewijk, SWP, 2017

³ Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op zelfredzaamheid, WRR, 2017

uitgaat van controle en beheersing heeft de leefwereld behoefte aan ruimte en vertrouwen.

We willen als organisatie dat onze medewerkers dichtbij mensen staan, werken vanuit de waarden van de leefwereld. En we willen dat onze medewerkers de systeemwereld goed kennen zodat zij de brug naar die wereld kunnen slaan.

Relatie burger en overheid

Het afgelopen decennium is er een opmerkelijke ontwikkeling op gang gekomen. Terwijl het geloof in maatschappelijke maakbaarheid in brede kring achterhaald is verklaard, zien we een bestuur dat zich steeds indringender met de leefwereld van burgers bemoeit: achter de voordeur, in de buurten en wijken, op de arbeidsmarkt, in de vrije tijd. De overheid heeft zich de leefbaarheid van inwoners toegeëigend door een waardeoordeel te geven over hoe het leven eruit zou moeten zien. De samenleving is echter niet perfect en zal dat ook nooit worden.

Bijzonder daarbij is ook dat maatschappelijke organisaties, marktpartijen en ook burgers zelf medeverantwoordelijk worden gemaakt voor de uitvoering van steeds meer bestuurstaken. Dit alles vormt aanleiding om van gulzig bestuur te spreken, ofwel bestuur dat erop gericht is burgers en organisaties tot grotere trouw en toewijding aan de publieke zaak te bewegen.⁴

Maar daar staat tegenover dat ook de verwachtingen van burgers ten opzichte van overheidsprestaties groter zijn geworden, maar burgers willen tegelijkertijd ook minder overheidsbemoeienis. De relatie tussen overheid en burger is in transitie, waarbij thema's als doe-democratie, ruimte voor maatschappelijk initiatief en sociale innovatie vragen oproepen over de houdbaarheid van de representatieve democratie en de betekenis die we toekennen aan burgerschap.

Problematiseren versus normaliseren

Een deel van de kwetsbare inwoners en gezinnen heeft behoefte aan ondersteuning die gericht is op het 'ontzorgen' van dagelijkse (opvoed)problemen en het (weer) zelfstandig kunnen organiseren van het gewone dagelijks leven. Dat hoeft nadrukkelijk geen zware zorg te zijn, maar ondersteuning dicht bij huis vanuit de mogelijkheden in het huishouden en in een vertrouwde sociale omgeving. Veel van het huidige beleid, zo stelt de RMO, is gebaseerd op de angst voor incidenten. Hierdoor verworden te veel gewone problemen tot grootschalige zorgproblemen en wordt de kracht van de sociale omgeving onvoldoende gebruikt. Dat creëert afhankelijkheid van professionals en een hulpverlening die tegen haar grenzen aanloopt.

De RMO houdt een pleidooi voor de versterking van de pedagogische context van gezinnen waarin professionals meer ruimte krijgen om pedagogisch te kunnen handelen. De RMO constateert dat zware hulpverlening is opgerukt in het

⁴ Gulzig Bestuur, Willem Trommel, Boom, 2009

alledaagse leven, terwijl de eerstelijns hulpverlening versnipperd en verzwakt raakte.⁵ Het beleid heeft tot vergaande specialisatie van de jeugdhulpverlening geleid en het zo vroeg mogelijk signaleren van problemen. Kwetsbare gezinnen worden geconfronteerd met een systeem dat hen apart plaatst van gezinnen zonder noemenswaardige opvoedproblemen en ook buiten de gewone pedagogische context.

We vertalen deze ontwikkelingen en trends naar onze koers door:

- We staan als SWW dichtbij de inwoners van de gemeente Hoogeveen; als je weet wat er speelt en de 'leefwereld' begrijpt, kunnen we de juiste ondersteuning bieden. Daarmee bedoelen we niet dat we het 'voor' mensen regelen, maar 'met' mensen, waarbij we niet overnemen, maar (tijdelijk) ondersteunen.
- Als SWW willen we flexibel zijn en inspelen op de vragen van inwoners. In deze snel veranderende tijd veranderen ook de behoeften en vragen van inwoners en de manieren van ondersteuning. De vraag van de inwoner staat voor ons centraal waarbij er voldoende vrijheid in 'handelen en mandaat' is voor onze sociaal werkers.
- We zijn als SWW van het 'normale leven'. We kunnen niet alle problemen voorkomen en oplossen; dat is ook niet onze opdracht. Wel proberen we zo laagdrempelig mogelijk ondersteuning te bieden en niet onnodig gaan 'problematiseren'.

⁵ Ontzorgen en Normaliseren, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), 2012

Doen wat nodig is

In onze werkplannen geven we weer aan welke inhoudelijke thema's we werken. In deze beleidsvisie leggen we de focus meer op onszelf en 'waar we van zijn'. Als veel om ons heen verandert kan het niet anders zijn dat dit ook wat voor onze manier van werken betekent. Dit betekent niet dat we het nu niet goed doen of deden. We denken alleen dat we de welzijnsopgave nog beter kunnen invullen en dat we op een aantal aspecten nog scherper kunnen en moeten zijn. We noemen dit onze speerpunten omdat we herkend en erkend willen worden om deze manier van werken.

De speerpunten van SWW

1. De Verbindende Aanpak

De ambitie van de gemeente Hoogeveen is om "de meest kindvriendelijke gemeente van Nederland", te zijn. Een gemeente waarin elk kind kansen krijgt om zich optimaal te ontwikkelen, ongeacht de buurt, financiële situatie of het sociale netwerk waarin ze opgroeien. Een gemeente waar kinderen uitgedaagd worden en waar ze de nodige ondersteuning krijgen om te leren en te groeien. Vanuit het programma 'Jong Hoogeveen' wordt daarin samen met partners gewerkt aan de 'Verbindende Aanpak'. De verbindende aanpak draait om hoe je het verschil maakt in het leven van kinderen met behulp van het bouwen van een goede relatie (alliantie). Dankzij deze aanpak worden conflicten samen en met positieve taal opgelost.

De partners van de verbindende aanpak in Hoogeveen zijn getraind volgens het train-de-trainer principe en zijn hiervoor op werkbezoek geweest in Leeds waar al een aantal jaren gewerkt wordt volgens het concept van 'Restorative Practice'. De basistraining is vervolgens aangeboden aan alle medewerkers binnen onze organisatie.

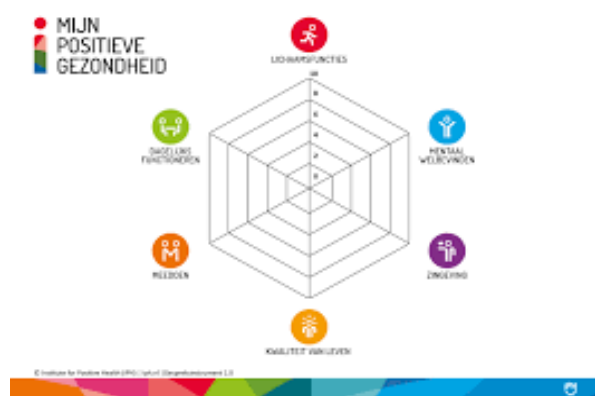
We willen dat wij als organisatie en alle medewerkers gaan werken vanuit de principes van de verbindende aanpak. Dit is wat ons betreft niet alleen toegespitst op de doelgroep jeugd, maar is voor iedereen. De opgave is om in ons denken en handelen uit te gaan van de vier basishoudingen en in ons werk zoveel mogelijk uit te gaan van het principe van 'not to them, not for them but with them'.

We kiezen ervoor om onze organisatie ook verbindend of 'restorative' te maken waarbij we de principes ook op onszelf toepassen. We gaan daarbij uit van de preventiepiramide en we passen de principes van 'fair proces' toe.

2. Positieve Gezondheid

Mensen zijn niet hun aandoening. Toch focussen we daar doorgaans wel op. Alle aandacht gaat uit naar klachten en gezondheidsproblemen, en hoe we die kunnen oplossen. Positieve Gezondheid kiest een andere invalshoek. Het accent ligt niet op ziekte. Maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Daarom wordt mensen gevraagd wat zij zélf het liefst willen veranderen of versterken. Je spreekt daarmee hun bron van veerkracht aan.

Positieve Gezondheid is de uitwerking in 6 dimensies van de bredere kijk op gezondheid. Met die bredere benadering draag je bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

Positieve Gezondheid slaat bovendien een brug tussen zorg en welzijn. Daardoor zullen oplossingen niet langer als vanzelfsprekend en uitsluitend in het medische circuit worden gezocht. En weten uiteenlopende zorgorganisaties en maatschappelijke instellingen elkaar beter te vinden rond hetzelfde doel: meer mogelijkheden waarmee mensen een veerkrachtig en betekenisvol leven kunnen leiden.

Het concept Positieve Gezondheid is reeds geïntroduceerd binnen SWW. Een aantal medewerkers zijn geschoold in de toepassing van het instrument en hebben een train-de-trainer opleiding gevolgd.

SWW wil het concept Positieve Gezondheid breder gaan inzetten en inbedden. Dit geldt voor zowel in onze contacten met inwoners als binnen de organisatie zelf. Daarnaast is het ook een manier om de samenwerking met partners verder vorm te geven en preventie, zorg en welzijn beter met elkaar te verbinden.

We willen daarbij evalueren, samen met andere initiatieven en organisaties, wat er met het werken met dit gezondheidsconcept bereikt wordt.

3. Stress-sensitieve dienstverlening

Langdurige stress kan een flinke wissel trekken op het functioneren van inwoners. Het werkt verlamdend op het vermogen om probleemoplossend en doelgericht te handelen, het geheugen wordt negatief beïnvloed en het maakt dat mensen geen overzicht kunnen krijgen. Ze gaan meer bij de dag leven, zijn minder goed in staat om doelen en prioriteiten te stellen, emoties te reguleren en strategieën te ontwikkelen voor als het tegenzit. Vanuit de wetenschap groeit het bewijs dat door langdurige stress mensen een slechtere versie van zichzelf worden. Het boek 'Schaarste' van Shafir en Mullaiathan is aanleiding geweest van verder onderzoek naar de impact van stress op gedrag. En hoe je daar in je dienstverlening op een effectiever manier mee om kunt gaan.

Inwoners functioneren beter wanneer rekening wordt gehouden met hun behoefte aan autonomie, betrokkenheid en competentie. Dit vraagt wat van medewerkers in contacten met inwoners.

Vanuit deze gedachte zijn we samen met de gemeente Hoogeveen een traject 'Mobility Mentoring' gestart. Deze aanpak combineert het onderwerp armoede met de laatste inzichten vanuit de hersenwetenschap over de effecten van schaarste en armoede en de ontwikkelbaarheid van hersenfuncties. Deze aanpak is inzetbaar bij de begeleiding van mensen die hun financiële en sociale problemen willen oplossen. Dit doen we volgens de belangrijkste uitgangspunten voor de dienstverlening en de basisinstrumenten zoals de Brug naar Zelfredzaamheid en doel-actieplannen.

De aanpak willen we breder binnen SWW wegzetten en implementeren. In de pilot zijn binnen de projectgroep reeds ervaringen opgedaan en is er onderzoek gedaan naar de resultaten van de aanpak. Op basis van de definitieve uitkomsten wordt er een plan opgesteld voor de verdere invulling.

Werk in uitvoering

Op basis van deze beleidsvisie en de hierboven genoemde speerpunten wordt een uitvoeringsplan gemaakt. We gaan de activiteiten en ontwikkeltrajecten beschrijven en uitwerken. Daarin geven we aan wat we gaan doen en hoe we het gaan doen en wat daar voor nodig is.